

Premije za bika žlahnega ali požlahnjenega rodú so prejeli:

na *Notranjskem*  
v Idrijskem okraji:

Kavčič Anton v Dobračevi,  
Otrin Janez v Novi vasi;

v Vipavskem okraji:

grof Lanthieri Karol v Vipavi;

v Postonjskem okraji:

Bizjak Anton v Grobšah,  
Ogrizek Anton v Rakitniku,  
Vadnal Gašper v Nemški vasi;

v Senožeškem okraji:

Dekleva Jakob v Zelcah,  
Meden Anton v Senožečah (ima 2).

Ta imenik razglasuje podpisani odbor zato, da naši gospodarji vedó, kje so dobri biki za pleme in se spuščajo po nizki tarifi za 10 kraje., se vé da tako, kakor zapoveduje postava, po kateri se bik ne sme nezmerno rabiti.

Glavni odbor družbe kmetijske  
kranjske.

### Gospodarska novica.

\* 20.000 frankov nagrade (darila) je francoska vlada 14. julija letošnjega leta razpisala onemu, kdor vé izdatne in lahko rabljive pomoči zoper novo bolezen vinske trte, koja je na Francoskem in tudi v družih deželah že veliko škode naredila. Francozi jo „pourridie“ (gnjilino) imenujejo; vzrok tej bolezni je neka krilata zaželka (žužek s perutama), ki se „phylloxera vastatrix“ imenuje; prikaže se tega mrčesa grozno veliko v dveh podobah: ene zaželke nimajo kril (perutnic) so na koreninah trte, druge z dvema perutama so na perji trte; zabodejo se v kožo trtno. Pomoči še nikjer ne vedó. — V našem cesarstvu se dozdaj ni še nikjer prikazala ta huda nadloga.

### Šolske stvari.

*Viša gimnazija v Celji.*

Njen program priobčuje a) latinski članek pod naslovom: „de Tulliae M. Tullii Ciceronis filiae vita ac moribus (spisal suplent Krist. Kröll); b) Odiseje IX. spev (krasno prestavil prof. V. Kermavner), in c) šolske vesti, iz katerih pozvedamo, da je imela 249 javnih učencev, in med temi 180 Slovencev, 66 Nemcev in 3 Hrvate, stipendistov 25; — z odlikom jih je dovršilo 55, s I. redom 143, z II. redom 41 in s III. redom 10. — Med obzirno-predpisanimi učnimi predmeti bemo: risanje, petje, telovadbo, slovenščino za Nemce, štajersko zgodovino, laščino in tesnopisje. Pri vsakem izmed njih je dodano število učencev, le pri slovenščini ne. Ali g. Premru števila ne vé, ali nam ga ni hotel naznaniti, to sam Bog vedi. — Profesorjev je imela 9, učitelje 3 in suplente 3. Trije profesorji so v mestnem šolskem odboru, eden pa je ljudskih šol nadzornik.

*Glavna šola v Idriji.*

Ona nas je letos jako razveselila s svojim sporočilom, ktero kinča prav umevno in v čisti slovenščini pisan sestavek „Idrijskega rudnika zgodovinske črtice“, posnete po P. Hicingerjevi knjižici „das Quecksilber-Bergwerk Idria“, spisal jako sposobni in marljivi učitelj g. J. Lapajne. Šolske vesti v slovenskem in nemškem jeziku naznanjajo: učiteljstvo, ki šteje

9 začasnih učiteljev in 2 začasni učiteljici (od kod neki to, da je vse učiteljstvo začasno postavljeno?); — posamesne nauke, ure na teden, število in razredbo učencev in učenk, katerih je bilo 516 v vsakdanji in 119 v nedeljski šoli.

*Viša gimnazija v Varaždinu.*

Pričenja se njeno izvestje z dolgim in temeljitim člankom „o najnovijih stečevinah u akustici i analogiji med zvukom i svetlom“ — napisal dr. Jos. Križan, rodod Slovenec. Med 13 profesorji in učitelji so na tej gimnaziji še 3 drugi vrli in tudi kot pisatelji sloveči Slovenci, in sicer ravnatelj g. Franjo Bradaška, Matija Valjavec in Sebastijan Žepič. Iz statistike posnamemo, da je bilo konec leta 247 učencev; med njimi katoličanov 240, grško-iztočne 4 in jude 3; — Hrvatov 220, Slovencev 19, Magjarov 5, Nemca 2 in Poljak 1; po napredku 47 z odlikom, 163 s I., 34 z II. in 3 s III. redom.

### Slovensko lepoznanstvo.

#### Mojim rojakom. \*)

Dulce et decorum est pro patria mori.

Vam, moji predragi rojaki,  
Jaz pésni te svoje darím  
V spominek iskrene ljubezni,  
Ki zá-vas jo v srci gojím.  
Sprejmíte jih torej prijazno,  
Sinovi slovenskih gorá,  
Kot sprejmete rože dišeče,  
Ki ljuba vam roka jih dá!

Naj vnemajo pésni vas moje  
Za pravo, cesarja in dom,  
Pogúm naj vam v prsih budíjo,  
Ko bojni razléga se grom!  
Braníte Avstrijo, junaki,  
Umríte, če treba, za-njó, —  
Sej sladka je smrt za pravico  
In za očetnjavo dragó!

Jos. Cimperman.

### Slovensko slovstvo.

„Živali kmetijstvu in gozdarstvu koristne, s posebnim ozirom na zatiranje škodljivega mrčesa. Po drugem natisu Viljema Schleicherja izdala družba kmetijska kranjska.“

Pod tem naslovom je ravnokar na dobrih dveh pôlah na svitlo prišla knjižica — res zlatega denarja vredna mladim in starim. Ministerstvo kmetijstva je to knjigo v nemškem jeziku živo priporočalo družbi kmetijski; družba jo je brala in našla, da je res velike hvale vredna, in zato jo v jezik slovenski predstaviti dala po g. Jan. Tomšiču, ki umé kmetijske reči prav lepo po domače prestavlja. Življenje koristnih in škodljivih živali je v knjižici tako mikavno popisano, da bode gotovo vsak vesel, kdor si je iz nje zajel mnogo naukov. — Dobiva se v pisarnici družbe kmetijske po 10 kraje.

\* „Opis iz zgodovine Trsta in okolice njegove“ je v 6. snopiču prišel na svetlo. Tudi ta snopič nam potrjuje, da smo resnico govorili, ko smo brž iz začetka priporočali to delo, s katerim je g. Godina Vrdelski

\*) Te pésni sem zložil po želji ranjcega dr. L. Toman-a. Bile bi se, pomnožene še z nekterimi „vojaškimi“ — narodnimi in umetnimi — natisnile v posebni zbirki ter razdelile med vojake našega domačega polka. Smrt nepozabljivega rodoljuba pa je vzrok, da se to zgodilo ne bo; naj se tedaj natisnejo v „Novicah“. Pis.

pokazal, da je popolnoma kos predmetu, kterege se je lotil. — Kdor še nima te knjižice, naj si jo omisli; saj le 6 soldov velja snopič.

\* „Slobodni Slovenec“ — se imenuje neki tiskan papir, ki je začel v Mariboru na svetlo hoditi kot priloga onemu listu, ki je bratranec ljublj. „Tagblattu“ in se zove „Tagesbote für Untersteiermark“. Sram nas je, da tako pisarijo stavimo pod naslov „slovenskega slovstva“, al ker je tiskana v našem jeziku, ne moremo drugače, da jo omenimo iz zgodovinskega ozira. Tudi v Ljubljani je 1848. leta izhajati začel enake gore list „Pravi Slovenec“; al ker ga noben pravi Slovenec ni bral, šel je kmalu rakom žvižgat. Da mu je vrednik oni tiskar E. Janžič, ki je v tiskovni tožbi „Slov. Naroda“ sodnji v obraz rekel, da slovenskega jezika kar nič ne zna, to ni celó nobeno čudo, saj za tako robo bi bil tudi dober tiskarjev hlapec.

## Eno noč na gorenskih planinah.

Spisal A. K. Poženčan.

(Dalje in konec.)

Vže so jele vgaševati svetle zvezde na nebu in na kamniških planinah se je vže žarila jutranja zarja, ko se predramim iz svoje domišljije.

Jutranji zrak in mrzel sever jel je mraziti, akoravno ga prej nisem čisto nič čutil.

Še le zdaj se spomnim, da sem se dolgo zamudil na prostem in da me morda tovarši pogrešajo. Urno hitim toraj v kočo k zapuščeni družini.

Dospevši v kočo, ozrem se urno po predrazih tovarših, ali večino najdem še spečih. Le tu pa tam jel se je kdo dramiti in si mel zaspane oči, hotéč se prepričati, ali je v resnici v pastirski koči, ali so ga ogoljufale sladke sanje, ki so ga vodile morda daleč od tod, kjer mu cvete najlepši up in čisto veselje.

Zdajci se začuje mogočen strel pred durmi.

Straža namreč, ki smo si jo izvolili, da čuje proti jutru, naznanila je, da se daní. Kot bi trenil, jame se zdaj vse gibati. Ogenj na ognjišču, ki je bil čisto pogasnil, se urno zaneti.

Kmalu sedimo zopet, kakor prejšnji večer krog ognjišča ter si ogrevamo premrle ude, kajti mrzlo je bilo ponoči. Zdaj se zasučé leseni steber, na katerem je visel velik železen kotel, napolnjen z kozjim mlekom, nad ognjem, in mali zajuterk se nam je jel pripravljati.

Ko naznani kuhar, ki smo si ga izvolili iz svoje srede, in kteremu gré vsa čast, da je dobro umel svoj posel; da je zajuterk pripravljen, vstopimo se enako Izraelcem pri velikonočnem jagnjetu, vsi napravljeni za pot, s torbami čez ramo in gorjačami v rokah, ter začnemo segati v veliko skledo, ki je stala na v tleh vdeleni mizi.

Zdelo se mi je, in nisem se zmotil, da bode mleko vsacemu jako dišalo, ker urno je bila posoda prazna.

Še en krepek požir močnega žganja, ki so ga delili dobrodarniši tovarši iz svojih čutaric in kterege se tudi jaz nisem čisto nič branil, in bili smo pripravni za daljno pot — ker smo se izgovorili, da hočemo še pred solnčnim vzhodom biti na „K r v a v c u“ (najviši pastirski planini), opomnil nas je naš kučegazda, ki smo si ga izbrali, naj stopamo urno, da ne zamudimo najlepšega prizora, ki se prostira ob solnčnem vzhodu.

Ali bila je ta pot najtežavniša izmed vseh.

Hoté ali nehoté poljubil je od sedaj marsikteri trda tla, ker je jako polzelo od jutranje rōse in deževja prejšnjih dni. A vendar se je še zdaj radostno spominjam, kajti bila je najbolj zanimiva, ker vžili smo tu veliko smeha in zabavne dražljivosti.

Ali to ni bilo še najbolj prijetno, marveč prekrasna narava in nepopisljivi razgledi, ki so se odpirali na vse strani v jutranji zarji, ki je zlatila kamenito pogorje. Lep je večer, krasnejši je noč, a najlepši je vendar-le jutro na visocih planinah.

Vse ti je tu tako ljubo, tako prijazno in veselo, da se moraš radovati s prerajeno naravo, če nosiš v prsih tudi največe gorjé.

Čuj! tu te pozdravlja iz bližnjega hollma mnogobrojna čeda kóz in ovác s prijetnim žvenkkanjem in tako prijaznim meketanjem, kot bi te hotela poznati svojega gospodarja iz nižave. A še bolj, če se oglasiš tej priljubi domači živali, vdere se cela čreda za teboj, se spenja po tebi, ti liže roki, posebno če ji daš malo solí, jo težko potem odpraviš od sebe.

Glej zopet tam muka čreda govedi, zapuščaje nižave in pomikaje se na više planine, kjer jjo čaka velika, mastna zelenjav.

In zopet tam ti rezgetá naproti čreda konj vzdigovaje ponosno grivaste vratove.

Al kakor bi bila zdivjala in ne hotela gospodarja človeka več poznati, še enkrat divje zarezgeče, položi ušesa, ter se urno izgubi po višavi.

In glej tam zadej stopa siv pastir, opiraje se na svojo gorjačo, počasi za svojo čredo. Spremljaje ga zvest pes, kteremu vrže včasí iz svoje torbe kosce kruhove skorje, ki se mu je vsušila v pekočem solncu. Prišedši v višavo vsede se na najvišo skaló, si vpre roki na grčav les, ter prešteje na tanko svojo čredo do najmanjšega jagnjeta in novo rojene kozičice. Glej veliko veselje, čeda se pase v polnem številu pred njim, nobena živalca se mu ni izgubila.

Ginjen radosti in poln svetega strmenja prekrasne narave, nasloní si zdajci sivo glavo v koleni, in pobožna molitev se dviguje iz njegovih ust v zračne višave v čast in zahvalo Vsemogočnemu za premile darove, ki mu je delí njegova preblaga darná roka.

Ne zameri čestiti bralec, zašel sem predaleč in zapustil predolgo svoje tovarše, vendar vrñiva se zopet nazaj.

Glej! tu pleza eden po sivi skali za planinskimi cveticami, tam drugi. Zopet eden je ostal zadej, ki se ozira v nižave, hoté zagledati priljubljene si kraje. Tamkaj unemu je zdrčala nenavajena noga po mokrej zelenjavi nazaj, in komaj se je vjel še v bližnjem grmovji, da se ni prekucnil v vrtoglaví prepád. Le ena radost navdaja sleherno srce, da bodemo kmalu na vrhu, kjer si oddahnemo dolzega potovanja.

Zdajci se začuje osmeri strel, znamenje, da smo končali težavno pot. Kmalu se jame razlegati „Naprej zastava slave“ in druge krasne slovenske pesmi, ktere je izvrstno peval dvojni čveterospev.

Ko vtihnejo vesele pesmi, poležemo krog visocega ognja, ki je plapal veličastno na višini, ter nastavimo sodček zlatega dolenca, ki nas je spremljal na dolzem potovanju.

Počasi se oživí vesela družba. Napitnice se jamejo glasiti in prepevati zopet navdušene zdravice. Med tem se je pripravilo izvrstno kosilo pod milim nebom, ktero nas zopet popolnoma okrepi. Še le pozno popoldne nas opomni, da smo še vedno na istem mestu in da imamo daleč do doma.

Težko se ločimo od prekrasnih visočin, ki so se nam tako priljubile, o kterih bi lahko rekel s Prešernom:

„Dežela kranjska nima lepš'ga kraja,  
Ko je z okolšno ta, podoba raja“.

Marsikteri se ozre še zadnjič z žalostnim ocesom nazaj v višave, kjer je vžil toliko radosti in zabave. In meni se še drugo jutro, prišedšemu zopet na dom,